

Den om natten i juni väldoftande nattviolen på torrängen mot sjön.

Växter vid Svedenäs

av Nisse Sundberg

Många av oss tycker om att njuta av det naturen har att erbjuda. Inte minst uppskattar vi vackra växter. Varför växer de där de gör och vilka arter finns det hos oss på Svedenäs Södra?

För att inleda med första frågan växer växter där de gör därför att förutsättningarna är tillräckligt goda på just en specifik plats. Det handlar om berggrund, jordens sammansättning, gödningsförhållanden, konkurrens, ljusförhållanden och liknade faktorer.

Skogsklocka. Högre, hårig och fridlyst!

Många av växterna bryr vi oss inte speciellt mycket om. De kanske är "ogräs" och/eller är så små att vi helt enkelt nonchalerar dem. När man tittar på dem i lupp får vi ofta en annan upplevelse. Det lilla "ogräset" som växer i trädgårdslandet eller väggkanten blir helt plötsligt en vacker liten blomma. *Ögontröst* är ett exempel på detta. Andra växter är "bara gräs" medan ytterligare andra får vår uppmärksamhet tack vare att de är stora och vackra. Så har vi de invasiva arterna som inte hör hemma i vår svenska flora utan istället utgör ett stort hot mot våra gamla växter.

Arter beroende på biotop

På vår gemensamma mark har vi flera olika biotoper (naturtyper) där för biotopen typiska växter kan ses. Exempel på detta är strandzonen där en del specifika växter kan noteras, till exempel *fackelblomster* och *pilblad*. Andra områden är ängarna med mestadels högväxande växter, som kan tillgodogöra sig mycket näringsämnen. Här finner vi *skogsnäva* (midsommarblomster), *smörblomma*, *ängskavle* och *hundkäx* samt invandrande arter som *blomsterlupin* och *kanadensiskt gullris*.

Viktigaste biotopen

Vår viktigaste och mest ovanliga biotop är den lilla torrängen närmast badplatsen. Sådana naturtyper, med lågväxande arter, var vanliga i det gamla bondesamhället men har efter hand kvävts av ensidig odling och övergödningseffekter. Skälet till att vår lilla äng finns tämligen väl bevarad är att vi har turen att ha ett gediget dike som omgärdar ängen och leder bort vatten med gödningsämnen som kommer från våra trädgårdar och brunnar. Den lilla berghällen påverkar också positivt och får nederbörd att rinna norr ut till diket. Orkidén *nattviol* växer allmänt på torrängen och i delen mot skogen i öster brukar den högresta och kraftiga *skogsklockan* visa sig med något exemplar varje sommar. Samtliga orkidéer är fridlysta liksom den ovanliga *skogsklockan*. Denna dyker dock upp lite varstans i området olika år. Ängarna som omger torrängen har annan, högre flora. Skillnaden är slående.

Invasiva arter

Som nämnts ovan håller invandrande blomarter på att ta över stora delar av våra ängsmarker och tränger ibland helt undan de gamla och mera lågväxande arterna. Hos oss händer detta främst på den södra av de två mindre ängsområdena, som numera helt domineras av lupiner, en art som invandrat från Nordamerika. Kanadensiskt gullris är en gul högväxt art som blommar från högsommaren och framåt hösten och hos oss gärna växer i dikeskanterna. En mycket högre blomma är den asiatiska *jättebalsaminen*. Vi har den tursamt nog inte på Svedenäs Södra ännu men den har noterats vid Forsnäs. Dessa tre arter utgör stora hot mot våra inhemska blomarter och bör tas bort fortast möjligt.

Blomsterlupin från Nordamerika. Vacker blomma som dock förgör våra inhemska arter.

Det kanadensiska gullriset är högre och växer ofta i grupper. Blommorna är små och gula och fullväxt ser blomklasen ut som en vippa, till skillnad från vår eget gullris med betydligt större blommor och uppresta stjälkar. De båda arterna blommar ungefär samtidigt.

Artlista

En totalt ofullständig artlista över växter på Svedenäs Södra finner du här. Observera att jag daterat växterna med månad, vilket är tänkt att ge en upplysning om när ungefär du kan finna dem. Varför inte göra en egen lista? Skaffa en lupp och upptäck skönhetserna på nära håll!

Växter vid Svedenäs Södra

- noteringar från april 2006 av Nisse Sundberg

ART	NOTERAD	PLATS	ANMÄRKNING
Alsikeklöver	juli	Torrängen	
Axslinga	juli	Vattnet, badet	
Baldersbrå	maj		
Bergdunört	juni		
Björk, glas	april		
Björk, vårt	april		
Blodrot	juli	Nordängen	
Blåbär			
Blåklocka, liten	juli		
Blåklocka, stor	juli	Ängarna	
Blåmålla	juli		
Brakved	aug	Nedom Edstams	
Bred kaveldun	aug	Diket Sydängen	
Brunklöver	augusti	Bengtssons kurva	
Brunört	maj-	I varje gräsmatta	
Brännässla	maj-		
Buskmåra	juli	Nordängen	
Buskstjärnblomma	maj-juni	Väggkorsningen mot herrgården	
Daggkäpa	juni-		
Ek	april		
En	april		
Fackelblomster	juli- aug	Badet	
Fettistel	juli	Nordängen	
Fingerborgsblomma	juli	I rabatt	
Flockfibbla	juli	Ängarna	
Frossört	juli	Badpiren	
Fältveronika	juni		
Gatkamomill	maj		
Gran	april		
Groblad	maj-		
Gråbo	juli-aug		
Grässtjärnblomma	juli		
Gullklöver	juli	Bengtssons kurva	

Grönknavel	juni		
Gullviva	maj		
Gullris	juli	Vägkanter	
Gullris, kanadensiskt	aug	Ängar, vägkanter	
Gulsporre	aug	Nordängen	
Gulvial	juli		
Gårdskräppa	juli		
Gåsört	juli		
Gökblomster	juli	Intill båtupplägningsplatsen	
Gökärt	maj		
Hallon	juli		
Hampdån	juli	Badet	
Harkål	juli		
Hjortron	juli	Skogsbrynet Ö torrängen	
Humleblomster	maj		
Hundkäx	juni		
Hönsarv	juni		
Höstfibbla	juli-	Ofta i gräsmattan	
Igelknopp	juli	Badpiren	
Igenknopp, stor	juli	Badpiren	
Johannesört, fyrkantig	juni		
Jordreva	juli		
Jordrök	juli	Gärna i grusgångar	
Jungfru Marie nycklar	juli	Vägrenen Magnussons	Fridlyst
Kamäxing	juli	Vid borttagen gran	
Kirskål	juni-		
Klibbkorsört	aug	Badet	
Klofibbla	juli	Nordängen	
Knölklocka	juli-aug		
Korsört	juni		
Krusskräppa	juli		
Krustistel	juni		
Kråkklöver	juli	Vattnet, badet	
Kråkvicker	juni-aug	Vägkanter m fl	
Kvickrot	juni-		
Kungsljus	juli-aug	N badstigen	
Kålmolke	juli-sept		
Käringtand	maj		
Kärrfibbla	juli	Nordängen	
Kärrsilja	juli	Stranden S båtbyggnaden	
Kärrtistel	juli		
Liljekonvalj	juni	Nedom Edstams	
Lingon	maj		
Ljung	aug		
Lomme	juni		
Lungrot	juni-aug		
Lupin, blomster	juni		
Lönn			
Lönnmålla	juli	Nordängen, våreldplats	
Malörtsambrosia	okt	Nedom altanen 313	
Maskros	maj		
Mattlumner	aug	Skogskanten vid sjön S	

Mjölkkört	juli	Ängarna, vägkanter	
Myskmalva	juli	Sydängen, vägkanten	
Nattviol	juni	Torrängen	Fridlyst
Notblomster	juli	Vattnet, badet	
Nysört	juli		
Ormbär	juni		
Ormrot	juli		
Pilblad	aug	Vattnet, badet	
Prästkrage	juni-juli		
Revmörblomma	juni		
Rödfibbla	aug	Vägkanten, Bengtssons kurva	
Rödklint	juli	Ängarna	
Rödklöver	juli		
Rödnarv	juli	Ofta på tomtmark	
Rödsvingel	juli	Ängarna	
Rödtoppa	aug	Vägrenar	
Rödven	juli	Ängarna	
Rölleka	juni		
Rönn	april		
Rörvass	juli	Vattnet	
Skogsfräken	aug		
Skogsklocka	juli	Ö torrängen	Fridlyst
Skogsklöver	juli		
Skogsnäva	juni		
Skogssallat	juli-aug		
Smörblomma	juni		
Smultron	juli		
Snärjmåra	juli		
Sprängört	juli	Intill vattnet mellan båtbyggarna	<i>Mkt giftig!</i>
Stallört	juli	I lännat	
Stenbär	aug	Ö torrängen	
Stenmåra	juni-aug	Skogsbrynet Ö torrängen	
Strätta	juli	Ängar	
Svinmålla	juni		
Styvmsviol	maj		
Sumpmåra	juli-aug	Vägrenar mm	
Sumpnoppa	juni	Ofta i lännat	
Svalting	aug	Vattnet, badet	
Svartkämpar	juli		
Såpnejlika	juli		
Sälg	juli		
Tall	april		
Tallört	aug	Skogen infarten Svedenäs	
Teveronika	maj		
Toppdån	juli	I en rabatt	
Toppklocka	juni	I en rabatt	
Topplösa	juli	Vid badbyggnaden	
Trampört	aug	Grusgångar, vägkanter	
Tuvtåtel	juli		
Vallört	juni	Ängen mot Bengtssons kurva	
Vanlig pilört	okt	Nedom altanen	
Vass	juni		

Vattenpilört	juli	Intill badbryggan
Videört	juli	Nordängen
Vitgröe	juli	
Vitknavel	juni-	Grusgångar mm
Vitmåra	juli	Ängarna
Vitklöver	juli	
Vitsippa	april	
Vårfryle	maj	Gräsmattor, ängar
Vårveronika	maj	
Väddklint	juli	Ängarna
Åkerförgätmigej	juni	
Åkertistel	juli	S torrängen
Åkerkårel	juli	I en rabatt
Ängsfräken	juli-aug	
Ängskavle	juni	Ängarna
Ängsskallra	juli	Nordängen
Ängsvädd	juli	Ängarna
Älggräs	juli	Ängarna
Ärenpris	maj	Nordängen (torrmarken)
Ögontröst	juli	Nordängen (torrmarken)

Totalt antal antecknade arter på Svedenäsområdet tom 2018 = 156